

REVISTA LITERARA

APARE O DATA PE SEPTEMANA

Abonamentul: Pe un an, 20 lei; pe 6 luni, 10 lei; pe 3 luni, 5 lei.

DIRECTOR:
ST. VELLESCU

Redactor-Administrator:
Th. M. STOENESCU

SCRISORILE
nefrancate se refuza

REDACTIA SI ADMINISTRATIA
PASAGIUL ROMÂN No. 3 BIS.

ABONAMENTELE
se platesc înainte

ODINIOARA

Dedicată lui George Radu Golescu.

Fata Mosului

Copii cutreerau voioși, în cruciș și'n curmeziși, via părăginită; un și-rag dintre ei, ținându-se cu amîndouă mâinele de mijloc, se încolăcia, strigând de frică să nu-î înhațe mama gaia; fetele începuseră d'a ulciorul, și s'auziau din vreme în vreme:

- Cum ți-e ulciorul?
- Cum îl vezi
cu ochii verzi
ș'o lingură de păsat
să nu zacă de vĕrsat.

Sub castani, oamenii s'aũ așternut pe vorbă. Numaĩ moș Doroftei judecă cel din urmă clondir, și'l stoarce, picătură cu picătură, zicînd către fetele mari:

— Așa să se scurgă ochii fetelor după mine.

— Ei! ași, ți-ai trăit traiul, ți-ai păpat mălaiul; grăi una din femei, mai bine ne-ai spune câte-ceva, da mai alt fel, nu ca nea Tămădueanu.

— Hai să spunem ghicitori, zise

Doroftei, care începuse a cânta, legănând capul cam fără voe, aci p'un umăr aci pe cel'alt. Si lumea se grăbi a-î da de nimic ghicitorile lui:

- 4— Bulgăraș de aur joacă pe piele de taur?
- Soarele.
- 2— Nuea vîjia, ocoli țara cu ea?
- Gîndul.
- 3— Șervet vĕrgat pe Dunăre aruncat?
- Șarpele.
- 7— Minți moțat'o!
- Curcubeul.
- Ei așa, așa mai merge.
- 5— Sus copae, jos copae, la mijloc carne de oae?
- Scoica.
- 6— Hudurabae-bae, bună de bătaie?
- Toba.
- 8— Ce e mic, mititel, își îndreaptă Vodă hainele pentru el?
- Puricele.
- Eh! grăi moș Doroftei, cam su-

părat, am să v'astup gloanța la toate, că v'ez eu, cearcă oul să știe mai mult de cât găina. Ghiciți acum, dacă vă tae capul, dacă nu, să'l tăeți voi pe el :

din pulpă născută,
pe clae aruncată,
de vultur răpită,
de babă robită,
la domnie-ajunsă,
de țigancă tunsă :
călugăraș mă făcu!

Ce să fie ? Ce să fie ? — Toți se uitau lung unii la alții. Cei mai pricepuți se codiră la răspuns. Vedeau ei că nu e glumă cu tata Doroftei. Tot bătrânii știu mai multe, nici vorbă. Câte-va fete mari, necăjite de râsul lui Doroftei, cercară s'o brodească cum le-o trăsni prin cap.

— Nu e „nunta ?“ întrebă una din ele.

— Tu o să te călugărești după ce te-o'i mărita ; grai, rîzînd cu chef, Doroftei, și și șterse fața picurată de sudoare.

— Ba e curat „minciuna,“ zise alta.

— Minți tu, fără să vrei, c'asa fac proastele ; tu n'o să te măriți de cât când te-o'i lua eu.

Așa'i spuse ăștia, tata Doroftei, și o mîngăie pe sub bărbie doară d'o liniști-o, că de, nu era tocmai o glumă dulce cuvintele lui, mai ales pentru o fată-mare, frumoasă, harnică și cu zestre.

— Ei, să vă deslușesc tot eu, că tot eu de nu voi desluși. Și nu e de mirare, urmă Doroftei, că pe când vă nașteți voi, eu însuram flăcăi, măritam fete, beam o butie, luam o casă în spinăre, atingeam cerul cu deștul, și țineam două-zeci ca voi la subțioară, trei-zeci

în brău și o sută în sîn. Eacă, e un basm cu ghicitoare vorba mea, și de vreți am să vi'l spuți, dacă mi-o face poala căpătăiu o fată frumoasă.

— Mai e vorbă, vrem, vrem !

— Uite, vin la mine.

— Ba la mine !

— Ba la mine, căți caut în cap !

— Ba la mine, căți aduc apă de la Susana șiți fac o turtă cât toate zilele.

Așa îl rugară fetele pe bătrîn, întinzîndu'l toate de mîneacă ; iar Doroftei, plecîndu-și capul în poala Marichei, începu să poveastească :

„Pe vremea când se înnodau epurii de coadă, doi câte doi, și epuroai-cele își spălau mustățile în vîrfurile stejarilor, — pe când umblau câini cu covrigi în coadă, și voi vă țineți cu gura căscată după coada lor, — atunci când omul se prefăcea în fite-ce lighioae, și toate juvinele cuvîntau omenește, — în nu se știe ce parte de loc, o babă și un unchiaș îmbătrîniseră fără să aibă vr'un copil.

Bani avea, bucate avea, cirezi de boi și erghelii sumedenie ; în cotro se întorceau belșug nemiluit : șure de bucate, clăi de fîn, case văruițe, pluguri o sută ; și unde atingea pămîntul scotea galbenul, că nici nu mai știeau ce seși mai facă capului cu atâtea avuții. Că nu era să soarbă banii cu lingura și să se îngroape de vii în proposeala lor ce nu i mai dădea de rost.

Intr'o zi baba trînti lingura cu zeamă de la gură, stătu o toană pe gînduri, și aduse o vorbă galeșe de n'o mai încăpea dorul :

— Da bine, bărbate, ce ne folosește nouă, niște bătrâni, singurî cucî, atâta bogăție ce-o grămădim de geaba și d'a surda. Mai bine am fi săracî lipiți, fără petic de cămașe în spinare; barim atunci ne-am trudi pentru gură și am uita de toate. Dar acum, bogați putrezî de bănet, și se n'avem noi un copil măcar, se ne zică „tată“ și „mamă“ și se ne închiză ochi când o fi se ne ducem!

— Lasă femeie, grăi unchiașul, nu te mai amări, o ca da Dumnezeu să dobîndim și noi unul, cine știe, minunele d'aiea sunt minuni, alt-fel de ce ne-am mai minuna.

— Aida de, dacă n'a dat Dumnezeu pînă acum, nu mai dă d'aci înainte. Mai bine ar fi să'mi-ascuți visul și s'o ștergi mâine din revărsatul zorilor către Sfânta Vineri, milostiya, că poate ea se ne facă ceva. Așa mi-a apărut mie astă noapte.

— Bine mătușe, bine, m'oi duce pîn la sfârșitul lumii, și dincolo d'oi putea, numai s'avem și noi un copilaș care se ne rîză și se ne plîngă, ziua mare, în casă, că mă topesc și eă ca și tine d'afita pustietate.

A doua-zi unchiașul se sculă cu noaptea în cap. Puse șeaua pe Murga, 'i puse desagele pe șea, o înstrună bine, 'și băgă pe după gît băerile unei ploșci cu vin, încălecă și o șterse la sănătoasa, luându'si remas bun de la nevastă-sa.

Apoi a tăeat lungul câmpiilor, ș'a spălt copitele gonaciului, și-a șterpit coada în multe pəriuri cari aci curgeaă drept, două două, ca urmele ca-

rului, aci se resfiraă și se rotocoliaă tăind dealurile, culcând stufurile, și perzându-se cari încotro apucaă, unul spre soare răsare, altu către negurile dese din împărățiile nopței.

Si așa a lăsat în urmă domnia florilor unde se caută și mirosul nu numai văpseaua, stăpânirea pasărilor unde se socotește și cântecul nu numai penele, împărăția piticilor unde cei mai mari sînt cei mai mici; și, când tocmai se gîndia că lumea d'aci încolo numai eaca lumea, pasămintea se uluise el, că ear a dat peste oameni ca și dînsul.

— Unde te duci Moșule? l'au întrebat în treacăt nouă frați, toți unul și unul, care se trudeaă la arătură cu nouă boi înjugați la plugul cu coarnele aurite și cu fierul ferecat.

— Mă duc tată, le grăi cu binișorul moșu se întreb pe sfânta Vineri ce se fac ca se dobîndesc și eă un copil, că mi-a dat D-zeu de tote afară de un copil, și mai bine mi le lua pe toate și 'mi dăruia un copil.

— Moșule, să spuî și de noi că întindem de dimineață pînă seara cu nouă boi și brazdă tot nu facem; că se înfige fierul plugului adânc și spintecă în sus, apoi alunecă pe d'asupra țelenei ca un călcâi pe ghiață. Moșule, da se nu uîți!

— Bine tată, bine.

Mai pe la chindii, când gonesc lăstuni și se întoarce barza la puî, mai merge și întâlnește un flăcău voinic de se fi spart peatra în pumni se fi clătenat munții și se fi încălecat toate fiarele ca se le mae de urechi. Și cât

namilă și de rumen, sta dăspueat și lungit p'o rogojină la adăpostul bălăriilor.

Dar cum vîz pe bătrîn, sê cercă sê îndruge cîte ceva și cum deschidea gura, gura clant, falcă pe falcă. La urma urmelor, sê frecă bine la ochi, căsca zdravăn de i se vîzu umușorul și clefetind buimăcit de cîte-va ori izbuti sê spue, mai mult pe nas de cît pe gură:

— A ba Moșule, încotro? un te duci p'ășa zăpușeală?

— Eacă tată, să întreb și eū pe Sfânta Vineri ceva de mine și de mătușa mea.

— Bă ce bine ai face s'o întreb și de mine; adicăte de ce să mă o-ropsească soarta gol pușcă numai c'o rogojină, aci sub mine, aci în spinare.

Și tăindu-i-se cuvântul căscă, din căscat în căscat, până îl trecură lacrimile și 'i căzu capul pe spate, începând să horcănească par'că n'ar fi dormit de cînd dăduse cu ochii de soare întăia'și dată în viața lui.

Și tot așa gonind goană de voinic la vreme de bătrînețe, ne mai ținînd socoteala zilelor și săptămănilor, a întălnit un deal înalt, vîsmîntat de sus până jos eu fin ca mătasea de moale și păjurit cu flori pe cari le culegea d'a 'ncălarile: ear după ce a suit dealul, a dat peste o apă întinsă, liniștită și sclipitoare ca o oglindă, din

(Va urma.)

mijlocul căreia s'a înălțat un glas dornic nevoe mare:

— Moșule, moșule, nu trece așa trecător, ci spune și de mine acolo unde te duci, că lată sunt, limpede sunt, adîncă sunt și pește de ce să nu fac?

— Mai apoi un păr i-a grăit:

— Moșule, să spu și de mine, de ce sunt nalt, de ce sunt frumos, de ce înverzesc, înfloresc și scutur, și pere nu fac?

La urma urmelor, din fundul unei fîntăne, s'a ridicat un glas care i-a zis:

— Moșule, să nu te apropii de mine, că d'ai simți foc în cerul gurei să nu te plecî la izvorul meū; m'ai bestema și tu ca toți cari aū trecut p'acîi ș'aū voit să 'și tae setea și o-boseala cu undele mele. Mai bine 'ți ai căta de drum ș'ai întreba pe Sfânta Vineri, milostiva, că de ce izvorul meū, limpede ca roua și rece ca ghiața, coclește gura călătorilor, și pleacă toți de lăngă mine, bombonind: „mai bine am fi bēut dîntr'o mocirlă de cît din tine, zvētați-ar Dumnezeū apele tale amare și spurcate.“

Abia cînd i se mai ținea viața într'un fir de pēr, ajunse unchiașul cu chiū, cu vai, la poarta de argint a S-tei Vineri. Și de cum să apropie de ea, Murga, se trase înapoi spăimăntată d'ășa mândrețe, c'o fi avēnd dobitoecul abur în loc de suflet, dar vēzul e tot vîz.

De la Vrancea.

H. C. ANDERSEN

CARTE DE ICOANE FARA DE ICOANE

TRADUCȚIE

de

Dr. M. GASTER

Seara a doua-spre-zecea

Voiu să-ți descriu Pompei, zise luna. Eram în mahalaua, numită ulița mormintelor, unde stau monumentele cele frumoase, și unde jucau odinioară tinerii chiuitori încununăți cu trandafiri, cu frumoasele surori ale Lais, acuma însă domnea tăcerea unui mormânt; soldații nemți ce stau în slujba regelui din Neapoli, jucau în zăruri, o ceată de străini, veniți de dincolo de peste munți, sosea călăuziți de o strajă; voeau să vază, în lumina mea plină, orașul eșit din mormânt și eu le arătam ogajele roatelor de căruță în ulițele așternute cu plăci late de lavă, le arătam numele de pe porți și firmele ce mai atârnau, vedeau în curțile cele mici bazinele fântânelor săritoare, împodobite cu conchili și scoici; dar apele nu mai țineau, nici un cântec nu mai resuna prin odăile cele splendide, ale căror uși sunt păzite de câini turnați în metal. Era orașul morții; numai Vezuul tuna vecinucui-îm, ale cărei strofe le numesc oamenii *erupțiuni*.

Merserăm la capiștea Veneriei, de marmură albă sclipitoare, cu altarul înaintea scării late, și cu salcii plângătoare, crescute de curând printre stâlpi. Vezduhul era albastru și limpede, și în fund se vedea Vezuul cel negru ca un cărbune, din care se suia para ca o tulpină de pin; norul de fum luminat se arăta în tăcerea nopții ca o cunună a pinului, dar o cunună roșie ca sângele.

Intre vizitatori, era și o cântăreață, o artistă mare, adevărată; am văzut că i se făceau onoruri în orașele cele mai de frunte ale Europei. Când se apropiară de teatrul tragic, se așezară toți pe treptele de piatră ale amfiteatrului; iarăși se ocupă ast-fel un mic loc dintr'ânsul, cum era cu miu de ani îndărăt. Scena rămăsese neschimbată, cu culisele zidite și cu cele două ar-

cade în fund, prin cari se vedea aceeași decorațiune ca odinioară: *natura*, munții dintre Sorrent și Amalfi. În glumă se sui cântăreața pe scena antică, și cântă; locul o inspiră; eu mă gândeam la bidiviul arăpesc, care 'și scutură coama nechezând și zboară ca vântul; și ea avea aceeași sprintenie, aceeași siguranță; și iar mă gândeam la maica jalnică, șezând la piciorul crucei pe Golgotha: era aceeași durere adânc simțită.

Și iar, ca miu de ani înainte, resuna din toate părțile aplause și chiote vesele: „o fericită cu darul d-zeesc!“ strigară toți.

Mai trecură câte-va minute și scena iarăși era goală; toți plecaseră, nu se mai auzea nici un sunet. Dar ruinele rămăseră neschimbate, cum vor mai rămânea veacuri întregi, și nimeni nu va mai ști nimica de aplauzul momentan, de cântăreața cea frumoasă, de glasul ei, de zîmbetul ei; totul va fi uitat și trecut, precum este și acel moment pentru mine, o pomenire care a și perit.

Seara a trei-spre-zecea

„M'am uitat azi, îmi spuse luna, în cabinetul unui redactor, unde-va în Germania. Erau acolo mobile frumoase, multe cărți și un chaos de gazete. În odaie se aflau mai mulți tineri; redactorul însuși sta la *pupitru*; înaintea lui erau două cărți deschise, amândouă scrise de scriitori tineri, pe cari trebuia să le critice cu ori-ce chip.

„Una din aceste cărți mi s'a trimis gratis, zise el; n'am citit-o încă, dar e foarte frumos tipărită; ce zici d-ta despre coprins? „— O! zise unul, care singur era poet „e bun, cam prea întins; dar ce vrei, e încă tânăr. Ideile sânt foarte sănătoase, dar cam comune; dar ce să zici? idei noi nu se prea găsesc ușor! Poți să'l *lauzi*; ce e drept, eu nu crez că în viața lui are să ajungă ceva.

Dar e foarte învățat; este un orientalist perfect, și are o judecată sănătoasă; el a scris critica cea frumoasă despre cartea mea „Fantazii despre viața casnică.” „Cu tinerii, e bine să fii îngăduitor!”

„Dar e un dobitoc curat „răspunse un altul, care stetea în mijlocul odăii, „și nimica nu e mai rău în poezie, de cât mediocritatea, și mai mult ca mediocră nu e în ori ce chip!”

„Săracul băiat, zise un al treilea, și mătușa lui era atât de fericită; știți d-le redactor, este acea care a făcut atâția abonații pentru traducerea d-tale....

„Ce femeie bună! Ia vedeți cum am criticat pe scurt cartea: talent nediscutabil! un dar plăcut! o floare în grădina poeziei! Frumoasă edițiune etc. etc. Dar cartea cea laltă! Dor nu'și închipuește autorul că am s'o cumpăr? Am auzit că e lăudat. E om de geniu! Așa o fi?

„Da, așa zic toți, răspunse poetul, dar e cam sălbatic! Mai ales interpunțiunea este genială!

„Atuncia să'l scărmanăm puțin, să'l necăjim, ca să nu 'și închipuească, că e, cine știe ce?

„Dar asta e nedrept, zise un al patrulea, nu se cuvine să ne legăm de mici greșeli, ci să ne bucurăm de partea bună, care prisoșeste. Intrece în or-ce chip pe toți ceilalți!.

„Ferească D-zeu! dacă e într' adevăr un geniu, cu atât mai puțin-i va păsa de o frecătură aspră! Are destui, care 'l laudă pe față, ce să mai venim și noi să'l înnebunim!

„Talent indiscutabil, scrise redactorul, dar cu neglijențele obicinuite; cum că știe să facă și versuri proaste, dovedesc cele două hiaturi de pe pagina două-zeci și cincî. Îi recomandăm citirea autorilor clasici, etc. etc.

Am plecat de acolo, urmă luna, și m'am uitat prin fereastră în odaia mătușii; acolo ședea poetul sărbătorit, cel blând, pe care îl cinsteau toți oaspeții adunați, și se simțea fericit.

„Am căutat pe cel-alt poet, pe cel sălbatic; și el era într'o societate mare la un protector, unde se vorbea de cartea celui-lalt poet. „Am să citesc și pe a D-sale, zise mecenul; dar drept să-ți spuîu și știî că mie'mi place să'mî spuîu verde opinia, nu mă prea aștept la lucru mare. Ești prea sălbatic, prea fantastic; recunosc însă, ca om, ești prea onorabil!

O fată tânără ședea într'un colț și citea:

Ce e comun e ridicat în ceruri!

Dar să doboară jos tot ce e genial.

Aceasta este o poveste veche. Dar și tot-d'auna nouă.

DIMITRIE BOLINTINEANU.

(Urmare)

„Intr'acest timp, văzurăm venind după noi, pe uscat și călare, un ofițer turc, în fuga mare a calului. Acesta, ajungând, ne spuse că este trimis de guvernorul de la Adacale ca să ne înturne pe toți la insulă, adăogând că a venit ordin să ne libereze. Noi însă, fiind că eram liberați sau ne credeam ast-fel, nu darăm nici un fel de ascultare trimisului. El se înturnă pe urmele sale; noi plecarăm înainte pe uscat,

cu turcii. Barca venea pe urmă cu lucrurile noastre. Dupe șease ore de umblet, ajunserăm într'un sat românesc și sârbesc ce se afla revoltat contra un urilor. Intrarea noastră în sat făcu mare senzație. Noi traserăm drept la o locandă. În câte-va minute, piața pe care era locanda, era plină de oameni: turcii îi făcuseră să creadă că noi eram amici ai unguirilor. Aceasta ne strică mult, căci mulțimea afară, striga în potriva

noastră și ne amenința, că neplecând îndată cu turcii, va sparge feres-trile locandei.

«Arhimandritul Snagoveanu, eși printre mulțime. Calitatea sa de preot ortodox, produse mare senzație: le vorbi arătându-le adevărata noastră poziție; într'un minut această mulțime turbată își schimbă credința, și amenințările ei se schimbă în manifestații de bucurie. Atunci veni și preotul sârb împreună cu căpitanul satului. Acest din urmă ne viză pasporturile pentru Viena. Pe de altă parte se însărcină să aducă trăsură de plecare.

«Acestea se făcură, și pe la miezul nopții plecărăm în șapte trăsură.

«Turcii dormeau în cea mai mare nepăsare. 1)»

Scăpând de sub privigherea păzitorilor turci, mica ceată de exilați străbate, prin tot felul de pericole, Banatul, unde furia resboiului făcuse urele naționale să ieasă din orbita lor. La Panciova, consulul englez le spuse să se grăbească a părăsi un pământ, unde consulul rusesc, care aflase venirea lor, putea să aresteze la fie ce moment. Cei mai mulți se suiră pe un vapor ce mergea în susul Savei, apoi plutiră până la Agram, unde văzură pe Austrieci arestând pe câțiva din ofițerii croați și sârbi, care luptaseră contra Ungurilor pentru casa de Habsburg. Din Agram mica noastră caravană porni iute spre Viena, unde priveliștea ce li se înfățișa era și

(Va urma.)

mai tristă, pentru că acest oraș era acoperit de ruine și cadavre prin bombardarea ce se făcuse cu o zi mai înainte. 1)

«Fugarii noștri sunt cel puțin în siguranță. Ei străbat Germania în doliu, unde încep a respira. Exiliul se deschide amar, în finit, cu perspectivele lui obscure, ca acele negure de iarnă cari întunecă ziua și nu au dimineață. Intradevăr, era la începutul iernii.» 2)

Dar în fine, iată-și lipsiți de or ce pericol pe pământul liber și iubit al Franței, unde își regăsesc amicii de studiu, unde sunt primiți cu brațe deschise de o națiune ospitalieră, unde pana la J. Michelet, Edgar Quinet, St. Marc Girardin, Elias Régnault ȳa cauza revoluției românești, spre a a o înfățișa mare, generoasă și candidă în fața Europei.

Până în ce loc Bolintineanu a însoțit pe frații săi de exil, nu știm. Într'o notiță publicată ca anex la poeziile sale, el spune că, scăpând din mâinele păzitorilor turci, se duse în Transilvania, apoi la Constantinopol și în fine la Paris, spre a și continua studiile înterupte prin revoluția din Februarie. 3)

În or ce caz, rămânerea sa în Transilvania cu scop de a face posibilă o apropiere între Români și Unguri precum și petrecerea sa pe malurile Bosforului, după sufocarea revoluției ungurești, n'au fost de lungă durată. În Anul 1849 sau cel mult 1850 el se unește cu emigrații români din capitala Franței.

Ang. Demetrescú.

1). Călătorii pe Dunăre și în Bulgaria de D. Bolintineanu, 1859 București, p. 18, sqq.

1) I. Michelet, *Legendes democratiques, du Nord*, p. 319 sq;

2) *Ibidem*, p. 321.

3) *Poesii*, ed. 1865, vol I, pag. 294; ed. 1877, vol. I, 499.

S A N D A

(U r m a r e)

Când Mărgărit se întoarse în cărciumă, domnea o tăcere adâncă. Țigani iși așternuseră înaintea ușei. Cocostorec dispăruse. Pe laviță, lângă teșghea, se lungise Strigă-in-drum, iar popa Năstase s'așezase jos pe pământ cu picioarele încrucișate, fiind în mână o sticlă jumătate goală. Vorbea cu sine însuși sfinția sa, și sorbea din când în când din sticlă. Nu se înțelegea tocmai bine ce mormăia popa, dar trebuia să fie ceva cu haz, căci sfinția sa chihotea.

Mărgărit se uita când la unul când la altul, cu un ochi neastâmpărat; nu era beat, căci sta drept în picioare, dar nici treaz nu era. Era plin de o veselie duioasă că îi venea să chioțească din toată inima, dar tot-o-data se simțea străpuns și de-o durere, ca și cum s'ar fi năruit cerul peste dânsul. Ori încotro întorcea ochii, vedea chipul Sandei, așa cum o văzuse câte-va minute înainte, albă, tăcută și frumoasă; iar glasul ei cel dulce și mlădios îi tot suna la ureche. Vedea și zîmbetul de pe buzele ei, gropițele obrăjilor și ochii ei cei stinși.

O! când se gândi la ochii ei, îi trecu ca un fier roșu prin inimă.

O mânie amară îl coprinse și fără voia lui i se făceau mâinile pumn. Câte mii de fete nu sunt pe lumea aceasta, și nici una nu e așa frumoasă, așa înțeleaptă, așa dragălașă ca Sanda, și toate au ochii deschiși, și când zic cuiva un cuvânt de dragoste îl soarbe cu ochi. Numai Sanda, nu. De ce? În acest moment, rise popa Năstase, și era un riset voios, ce îi venea din inimă. Risetul trezi pe Mărgărit ca dintr'un somn greu. S'apropiă de popă.

— Prea sfințe, îi zise el aspru, tu ești duhovnic, ai și citit mult prin cărți, și tu trebuie să știi bine. Este Dumnezeu?

Părintelui Năstase i se păru întrebarea cam ciudată, și nu răspunse îndată. Mai sorbi o dată din sticlă, se sculă în picioare și bătând pe Mărgărit pe umăr, îi zise cam prietenos:

— Cum să nu fie Dumnezeu, fătul meu;

atunci, de unde sunt popi și biserici pe lumea aceasta?

Atât de bine îi plăcu și părintelui răspunsul său, în cât își frecă mâinile de bucurie.

— Și acest Dumnezeu e bun și milostiv? întrebă Mărgărit.

— Cum nu; negreșit!

— Minți! — Zise Mărgărit cu o liniște îngrozitoare.

Părintele încruntă sprincenile. Dacă ar fi fost vorba de lucruri de toate zilele, nu și-ar fi făcut popa Năstase inimă rea, căl' numise Mărgărit, în vileag, mincinos. Dar aci era vorba de un lucru ce l'atingea mai ales pe dânsul, și unde nu oricine se pricepea. Și acum, venea un om ca Mărgărit care nici iscălitura nu putea să-și puiă, și îndrăznea să-l facă pe el, popa Năstase, părinte hirotonit, mincinos. Nu, asta nu se putea s'o primească. Dar cum să-l învețe minte pe Mărgărit? cu mojiția nu mergea, trebuia să-l rămăe cu vorba.

— Bine, zise el, fie și-așa. Eă spun minciuni. Dar cum o să-mi dovedești tu, că spui adevărul? He! Mărgărite, ia să te vedem?

— Dacă este un D-zeu, răspunse Mărgărit iute, și dacă este el bun și milostiv, cum zici tu, — apoi, de ce este Sanda oarbă?

— Asta nu dovedește nimic, zise popa Năstase, cu un zîmbet batjocoritor, crede Mărgărite ce-ți spun eu: este D-zeu!

— Nu crez, — strigă Mărgărit — minți!

— Strigă-in-drum care ședea întins pe laviță, auzind această ceartă, se ridică pe jumătate, se scărpină în cap și zise în sfârșit:

— Trebuie să fie D-zeu, căci alt-fel cum se poate să-și mărite cine-va cinci fete și să n'aibă un ban datorie, dacă nu cu ajutorul lui D-zeu?

Vorba asta îi plăcu și părintelui, căci rise iarăși din inimă.

— Dar eu îți spun, părinte, că minți! strigă Mărgărit furios.

Țiganii cari zăceau lângă uşe se deşteptară și ei și băgară capetele în cârciumă.

— Și eu îți spun încă o dată, Mărgărite, că nu știi ce vorbești, zise popa cu fruntea încrețită. Este D-zeu.

— Ce? Este un D-zeu bun și milostiv, zise Mărgărit, apropiându-se de popă și punându-i mâinile greu pe umăr?

— Da, un D-zeu bun și milostiv, răspunse popa îndârjit.

— De și Sanda e oarbă?—și mâna lui Mărgărit îl apăsa mai greu și vinele tâmplelor i se umflară.

— Da, zise popa.

Atunci, Mărgărit îl apucă de amândouă umerii: ochii săi scînteiau și cu un glas tremurător de mîniă apăsată:

— Ascultă, popo, nu mă băga în draci! Eu îți spun că nu este D-zeu!

— Dar este, zise popa, apucând și el pe Mărgărit de umeri.

Țiganii intrară în cârciumă, Strigă-îndrum se sculase drept în picioare și toți așteptați cu încordare să vadă ce va eși de-acî. Mărgărit și popa se uită drept în ochi, erau amîndoi de aceeași mărime. Cât-va timp, stătura așa, în cârciumă era o liniște, că s'auzea gâfăitul lui Mărgărit. De-o dată ridică mâna dreaptă și lovi cu pumnul umărul popii, așa cum numai el știa să lovească. Popa Năstase nu era tocmai cunoscut ca viteaz mare și nici nu s'ar fi luat cu Mărgărit la luptă, dacă n'ar fi fost vinul roșu care 'l bătuse și care 'i insufla o vitejie neașteptată. Apoi mai era și dorul de-a se lupta pentru cinstea lui de popă și ca omul lui D-zeu, pe care 'l tăgăduia Mărgărit. Dar lovitură strașnică cu care se pomeni, îi aduse mințile la loc și se crezu că a făcut îndestul pentru apărarea cinstei preoțești și a numelui lui D-zeu.

— Fătul meu, zise el, frecându-se cu mâna pe locul unde 'l lovise Mărgărit, toate lucrurile au două fețe: alegeți pe care poșteți. Dar știi una, ia să lăsăm vorba de clacă și să mai gustăm câte-un pahar de rachiu.

Părintele Năstase zisese aceste vorbe cu atâta smerenie și cu glas atît de rugător, uitându-se în ochii lui Mărgărit, în cât acesta 'i dete drumul.

— Se vede dar, că tot eu am dreptate, zise Mărgărit, trântindu-se pe laviță.

— Cum crezi tu, așa o fi, răspunse popa cam cu jumătate glas; da știi ce, viața noastră e atît de plină de jale și chin, în cât te-ai perde dacă n'ai putea să-ți îneci durerea în vin, sau să te rogi din adâncul sufletului la D-zeu, sau la vre-un sfânt, ceea-ce tu nu prea faci.

— Ai dreptate, părinte, țise Mărgărit. Se sculă, și, posomorit, făcu câți-va pași prin cârciumă, apoi s'opri înaintea lui Gligore și 'i spuse:

— Ține hărtia asta de 20 de lei, dar să-mi cânti o doină ca să-mi, oprești a-pele în loc. Scuipe apoi hărtia și o lipi țiganului pe frunte. Porunci rachiu, își turnă un pahar plin și îl goli dintr'o dată, puse apoi coatele pe masă, își rezemă capul de mână și se uită cu ochi perduți în văzduh. Gligore luă arcușul într'o mână și vioara într'alta și începu o doină așa de jalnică și duioasă, cum nu mai cântase nici-o dată. Pasă-mi-te, hărtia de pe frunte, paharele de vin și de rachiu ce bătuse și dorința de a cânta pe cât se poate mai bine, toate acestea 'l schimbaseră. El sta drept, cu vioara strânsă sub bărbie, cu capul plecat puțin spre umărul stîng, cu un zîmbet ușor pe buzele-i întredeschise și cu ochii arzători pe jumătate închiși.

Așa cânta doina. Vioara-i par'că plîngea sub arcușul său și sunetul ei jalnic și tremurător pătrundea adînc în sufletul lui Mărgărit.

Capul i se aplecă, brațele 'i căzură jos molatice și, iute ca fulgerul, trecu icoană după icoană înaintea ochilor săi, după cum cânta vioara lui Gligore. La început, erau toate fără trup și șterse ca niște umbre, dar apoi se închiegă o singură icoană, gonind pe toate cele-lalte. Și el văzu așa de limpede, în cât se îngrozea, întâmplarea din păduricea de lângă București, unde omorise pe jandarm. Auzi țipătul său, văzu căderea lui, auzi horcăitul lui, văzu sângele roșu bolborosind din rană, fața-i galbenă și stinsă de dureri, ochii săi înțepeniți și căutătura lor groaznică, și, sus, printre norii sdrențuiți și goniți de vînt, străbătea luna plină, care privea în jos ca o vecinică veghetoare.

Mărgărit oftă greu; un tremur îi trecu prin trup și 'l zguduî adînc. El își șterse ochii cu mâna, ca și cum ar fi voit să-și șteargă și icoana îngrozitoare, ce i se în-

fățișa. De o dată se îndulci cântecul lui Gligore și s'auzeau din vioară niște sunete care te vrăjeau, atât erau de duioase și de mângăetoare.

Vedenia furioasă peri, sufletul îi se alină și de o dată i se păru că stă iarăși în odaia Sandei și că vedea fața ei palidă și frumoasă. — „Sando“! ... șopti el, dar iarăși se schimbă cântecul și de la doina jalnică și trăgănată trecu Gligore la o horă învăpăiată și vioaie. Era, ca și cum s'ar trezi din înțepenirea morței, ca a cufundare într-o uitare de sine desăvârșită, ca o coborîre într'un noian de plăcere și de dragoste. Mărgărit tresări și îi venea să se întorcă iar la Sanda, s'o strângă cu tărie la piept, să-i acopere fața cu sărutări înfocate, să-și ia lumea în cap și să se ascundă cu densa departe de oameni, într'un colț uitat al lumii. De-o dată se făcu tăcere în cărciumă. Mărgărit se sculă, își șterse sudoarele ce îi curgeau de pe frunte; era zăduf. Eși afară, și aerul nopții îi răcori fața aprinsă. Rătăci fără știință pe drum, cu ochii plecați la pământ. Ast-fel, ajunse în tîngușor. Era o tăcere ca într'un tînterim, numai din când în când s'auzea lătratul unui câine. Câți-va pași încă, și se află pe câmp. Un vînt iute bătea de la munte și un vijiiit straniu îi atinse urechia. Era vijiiitul rîului și într'acolo își îndreptă pașii. Dupe câte-va minute se află la marginea rîului. Malul era repede și prăpăstios, câte-va sălcii creșteau acolo, și prin frunzișul lor gemea vîntul. Se trînti jos pe iarbă, rezemă capul de trunchiul unei sălcii și închise ochii. De desubtul lui murmurău și cântău valurile apei și cum sta el așa, nici deștept nici adormit, îi trecu prin minte: un pas numai, și ar fi în fundul apei, o mică agonie, și toate s'ar sfârși, toate s'ar uita în veci, căci acolo jos, în adîncul apei, nu e groază de judecător și de întunericul înfiorător al oamei, nici o pomenire de întămplarea cea groaznică din tufișul de lângă București și nici o durere pentru aceea că ochii Sandei erau stinși. „Sărmană copilă,“ murmură el, ridicând capul și deschizând ochii. Către soare răsare se vedea o dungă roșiatică: se crăpa de ziuă, și peste capul lui schinteia în slava cerului luceafărul de zi. Din tîngușor s'auzea cântecul cocoșului, el voia să se scoale, dar nu putea, era

amorțit. De o dată i se păru că aude ceva în urma lui, și ascultă; pașii s'apropiau și pe cine să vază stînd înaintea lui? Baba Cloanța, țigancă bătrână.

— Dă-mi un leu, de hai mari, Mărgărite, zise ea, și am să-ți ghicesc norocul.

— Te dete una cu piciorul, dar ea nu se mișcă din loc.

— Voiu să-ți spun de norocul tău și al Sandei.

Mărgărit se ridică puțin în sus.

— Norocul Sandei? întrebă el cu o privire rătăcită.

— Da, norocul Sandei, Mărgărite, dă-mi un ban de argint.

El scoase un leu și îl dete. Țigancă s'așeză lângă el, îi apucă mîna dreaptă, se uită lung în palmă și mormăi câte-va cuvinte neînțelese.

— Iubești pe Sanda, Mărgărite; — zise ea.

El dete din cap.

— Și ea te iubește d'asemenea. Și ve așteaptă un noroc mare.

— Dar ea este oarbă, Cloanța, grăi el apăsător.

— Ea o sa vază iarăși, Mărgărite, căci eu îi cunosc leacul.

Mărgărit sări în picioare.

— Cloanța! strigă el, spunemi-l și ți dau cât ceri.

— Mi dai un galben ferecat, dacă ți-oiu spune?

— Nu mai am bani la mine, dar nu unul, ci doi, trei galbeni ți voiu da, mî-e martor D-zeu.

— Ascultă dar Mărgărite, începu baba, tu știi că în noaptea de Bobotează se deschide cerul.

— O știi.

— Dar aceasta nu se vede orî unde.

Uită-te însă colo, — și ea arată cu mîna în spre mează-noapte, — acolo pe vîrfurile de pe stîncă dracului, unde stă biserica cea prăpădită, acolo se vede în miezul nopții de Bobotează o crăpătură mică ce se face în bolta cerului. Și cine stă acolo pe vremea aceea și se roagă din toată inima, cu fața întoarsă în spre răsărit, aceluia i se împlinesc toate dorințele.

— Toate dorințele? îngână încet Mărgărit.

— Da, toate dorințele, repetă Cloanța, și când se apropie Boboteaza, dute acolo cu Sanda și așteaptă ceasurile două-sprezece și atunci întoarce-i fața spre răsărit

și dupe ce va fi stat și se va fi închinat, intră cu ea de grabă în bisericuță, acolo se află pe un perete icoana sfântului Petru, cu cheile raiului în mână. Acolo să îngenuchiați și să faceți mătâni iar tot ce vă veți ruga vi se va împlini și ochii Sandei se vor lumina. Auzit'ai Mărgărite?

— Am auzit, răspunse el cu un glas tremurător.

— Babă, zise el, puindu-se jos lângă țigancă, mai spune o dată.

Ea spuse, și când isprăvi, repetă și el toate ce îi spusese din cuvânt în cuvânt. Țigancă se sculă.

— Măine-seară vii la cărciumă să-mi dai banii.

Baba se depărtă cu pași grăbiți. Mărgărit își sprijini iarăși capul de trunchiul salciei și rămase pierdut pe gânduri. Dureea ce l'apăsă dispăruse, și el se simți acum fericit ca nici o dată în așteptarea nopții de Bobotează cu leacul ei tainic și dumnezeesc. Clopotul bisericii din târgușor răsună și îl deșteptă din visul dulce, în care se legănase. Privea în jurul lui; o ceață ușoară se ridică peste riș, peste câmp, și se resfiră în șuvițe lungi, duse de vântul dimineții spre cerul poleit de primele raze ale soarelui. Toate i se păreau însuflețite de o mișcare tainică, ce se uneau într'un cântec, ce răsună în inima lui. Ochii îi se închiseră și un somn fără vise l'coprinse.

VI

Câte-va zile în urmă subprefectul Costescu s'abătu pe la cărciuma lui Moș Ilie. Înăuntru ședeau câți-va țărani cari cum zăriră pe subprefect se ridicară cu toții, își scoaseră căciulele și se uitară cu coada ochiului la omul, în care pentru dânsii se intrupa toată autoritatea și puterea ocărnuirei. El trecu țănoș prin cărciumă, fără a se uita cituși de puțin la oamenii ce steteau smeriți și intră în odaia cea mică, însoțit de Moș Ilie. Subprefectul se așeză pe unicul scaun ce se afla acolo, puse pălăria de pae pe masă și se uită drept în ochii cărciumarului care a rămas în picioare înaintea lui.

— Ilie; zise el, mi sa spus că Mărgărit e aci, la tine. Adevărat este?

— Gura lumii slobodă, cucoane.

— Eu te întreb, dacă-i adevărat, da

sau ba? Nu te codi, zise subprefectul cu asprime.

Moș Ilie se grăbi și mai mult, par'că ar fi voit să se strângă ghem.

S'apropie de subprefect și îi șiopti la ureche: „este aci“ D-l Costescu surise mulțumit.

— Vezi tu ce bune iscoade am eu, zise el, și de-aia te sfătuiesc ca pentru binele tei să faci pe Margarit sa părăsească locul acesta până mâine.

Am poruncă strașnică de la d-lu prefect, adăogă el zimbând, ca să prinz pe Banditul Mărgărit, care cum se mai spune în circulara d-lui prefect, s'ar afla în plasa mea. Spre acest scop mi s'au pus la dispoziție câți-va geandarmi. Apoi goana unui bandit e foarte interesantă și poți să capeți și od ecorație. Dar, adause el prietenos, doar n'o fi nimeni așa de de rău să facă încurcături unui prieten vechiu ca Moș Ilie.

— Ai o inimă bună, d-le subprefect, zise Moș Ilie mișcat.

— Și o pungă goală, adause d-l Costescu rîzînd.

Moș Ilie înțelese noimea vorbeii. Se plecă către subprefect și-l întrebă șioptind, dacă zece napoleoni vor ajunge spre a umplea golul.

— Mie mi-ar părea mai bine, zise Costescu zimbând, să vîz suma îndoită și o aștept chiar sigur.

Cîte-va minute măi tîrziu D-l Costescu era stăpân peste 20 de napoleoni și cum îi simți sunând în busunar, porunci să aducă vin și își desfăcu toată dragostea lui de om. Când se găti de drum acest dirigător al plasei, era cam chefuit; mai rămase în cărciumă vorbind cu omenie când cu unul când cu altul din țărani cari nu mai puteau de bucurie pentru cinstea neașteptată ce le făcu D-lu suprefect. Apoi eși din cărciumă cu un pas ușor și legănat și se îndrumă spre târgușor.

* * *

Moș Ilie nu era tocmai nemulțumit cu aceea ce-i spusese subprefectul, ca să sfătuească pe Mărgărit să-și caute aiurea adăpost. Din potrivă. Gândul că va fi scăpat în curînd de un mosafir neplăcut și primejdios, îl umplea de bucurie, căci din seara cea în care Mărgărit pă-

trunsesse în odaia Sandei. Îi intrase în cap prepusul că Mărgărit umblă după fata lui.

Ce e drept, purtarea lui Mărgărit nu era tocmai așa, în cât să'l poată întări în prepusul lui, căci toată vremea, din acea seară, Mărgărit nici nu vorbea cu Sanda ba chiar se abătea din drumul ei. Dar căutătura straniă cu care se uitala fată, tăcerea lui posomorită și veselia sa, încă și mai ciudată, ce l'apuca din când în când, toate acestea puneau pe gânduri pe Moș Ilie. I-se păru că-i cade o piatră de pe inimă, când putu spune contrabandistului porunca subprefectului. Moș Ilie vorbea cu o căldură neobicinuită, și dovedea lui Mărgărit câtă primejdie l'asteptă, când ar mai remanea în cărciumă și că ar fi bine pentru el să părăsească locul unde ar putea fi prins la orî ce moment. Mărgărit ascultă liniștit; nici o trăsură a feței nu trăda mișcarea sufletească în care l'aruncase cuvintele cărciumarului.

— Mă duc, și chiar azi, zise el, cu un glas trist și obosit.

Moș Ilie l'apucă de mână:

— Dacă n'ai avea păcate pe sufletul tău...

— Ai face iar cu mine treburi, l'întrerupse cu vioiciune Mărgărit, așa fi contrabandist? Dar eu cu ce mă aleg? Nu-i meșteșug cinstit, acela cu care m'am îndeletnicit și nu te va duce la noroc. Nici odată n'am înțeles-o așa ca astăzi. Și eu așa dorî ca să ajung iar om de cinste...

În ochi lui se zări o lacrimă, pe care abia o reținu. Eși iute din cărciumă și intră în grădină. Era o zi caldă de toamnă. Saorele s'apropia de sfîntit, era vremea în care Sanda ședea în boltă. Și astăzi ca tot-d'auna ședea acolo sub paza lui Miron, care își petrecea vremea cântînd din fluer. Când Mărgărit s'apropiă, Miron s'opri din cântat.

— Miroane, zise Mărgărit, lasă-mă să stau aci puțin cu Sanda?

— Iaca, nu voiî respunse băiatul, dărz.

— Te rog Miroane.

— Eu nu mă duc Mărgărite; doar n'oi avea să-i spun vr'o taină așa de mare...

Și apoi, vreau s'o știu și eu.

— Cară-te d'aci, strigă Mărgărit.

— Ce, crezi tu că mi-e teamă de tine?

(Va urma)

respunse Miron îndărjit, lasă că te cunosc eu bine. Parcă nu știi eu câte fete ai înșelat și acum vrei să înșeli și pe Sanda. Aci o să și te înfundeze, Mărgărite. Nu te mai încerca în zadar, căci degeaba te trudești, cât trăesc eu. Și dacă te mai aproprii încă un pas, adause el cu ochii scînteetori de mânie, atunci vai de tine.

Zicînd aceasta, scoase un cuțit de la brâu și se pregăti să-lovească.

Sanda tresări la aceste cuvinte ale lui Miron.

— Miroane, zise ea speriată, ai nebunit?

— Da, am nebunit, zise el.—Cum? Să te las eu singură cu el? Spune-mi!

Ea îi făcu semn cu capul. Miron puse cuțitul în teacă, stătu puțin nedormit și apoi se depărtă încet, aruncînd o căutătură vrășmașe lui Mărgărit.

* * *

Câtă-va vreme, domni o tăcere adîncă. Sanda s'așeză pe bancă cu capul rezemat de mână și stetea perdută în gânduri.

— Plec chiar astăzi, începu Mărgărit.

Sanda nu răspunse și rămase nemișcată.

— O! dacă nu te-ași fi cunoscut nici o dată, urmă el cu glas duios.

Ea clătina din cap, dar buzele ei rămăseră mute. El s'așeză lângă dănsa, îi apucă mîna și începu s'o mîngăie ușor; ea nu și-o retrase.

— Vezi, Sando, zise el, prinzînd inimă, înainte de-a te cunoaște, așa cum te cunosc acum, am dus un trai vesel și fericit. Dar acum, inima mi-e apăsată ca de o nenorocire cumplită. Și mi vine să plîng, că nu sunt ca toți oamenii; un om cinstit, căruia nu-i e teamă nici de jeandarmi, nici de poteră. Știi tu, Sando, ce spune lumea de mine? — Zice...

Un fior trecu prin inima fetei.

— Adevărat e ce zice lumea? întrebă ea încet.

— Era o luptă dreaptă, m'am apărat...

— Și nu poți tu, să te faci iar cinstit?

— Aci nu. Dar dacă aş pribegi în țări streine, în Bulgaria, în Turcia, acolo pot să încep o viață nouă.

— De ce n'o faci, Mărgărite?

El tăcu.

Dr. M. Brociner.

FRANÇOIS COPPÉE

SEVERO TORELLI

(DRAMĂ ÎN CINCI ACTE, ÎN VERSURI)

(Urmare)

ACTUL AL TREILEA

SCENA V

Severo, Renzo Riccardi, Ercole Balbo, Lippo Malatesta.

Renzo (lui Severo)

Ce mistere îți spuse pe șoptite?

Severo

Nu mă 'ntrebați!... Dar cele ce 'mă spuse, sunt menite
Mai mult să 'nflăcăreze disprețul, ura mea.

Lippo

Dar s'aũ închis cei zece, și mâine 'i vom vedea
Conduși la moarte. Iată, că am avut dreptate
Când vă spuneam, lovirea s'o dăm pe ne-așteptate...
Să moară deci Barnabo, în astă seară, da!...
Și tu întâi, Severo, semnalul îl vei da;
Nu este așa?...

Severo

De sigur, cuvântul îmi voiți ține.

Ercole

Veți face dar să scape victimile prin tine...
La lucru deci și ora scăpării s'o grăbim.
Când va intra 'n palatu-i Barnabo, să'l pândim...
Și chiar de vom pătrunde prin focuri și pumnale,
Să răscolim, cătându'l prin camerele sale,
Și-acolo sa'l întindem pe-al morței căpătâi.

Renzo

Dar dacă noi vom merge la moarte mai întâiu?

Ercole

Nu! —Trebue să moară! Dar cu prudență mare...
Severo 'nteiu și 'n urmă, la rându-i fie-care...

Severo (la o parte)

Oh Doamne!

Renzo

O idee mai bună am găsit,
Spre-a ne atinge scopul precum ne-am învoit.
Vom reuși. Ei bine! 'nainte ca să bată
Fatalul miez de noapte, lovirea va fi dată
Și va muri Barnabo.

Severo (la o parte)

De-acuma! Mă 'ngrozesc!
Așa de iute! Doamne!... — Dar tremur și pălesc...

Renzo

Să fim- dupe o oră, cu toții la palatul
Torelli. De 'și va face de hârcă blestematul,
Atuncea, tu, speranță, putere și amor
Al unei țeri robite, al unui trist popor,
Ce-ai pus în noi atâta curagiū și bărbăție,
Ne vei scăpa, tu singur, de aspra tiranie.
Cu mâinile pătate de sânge, dar curat
Cu sufletul, vei merge cu capul ridicat
La tatăl tēu, Severo, să'i dai o sărutare,
Fiind voios și mândru de-a țerei liberare.
Ne-am înțeles. Eī bine, acuma să plecăm...
La noapte, la palatul Torelli să ne-afiăm.

(Se. despărțesc. Renzo ese de-o parte, Lippo și Ercole de alta. Severo rămâne singur. — Luna apare.)

SCENA VI

Severo (singur)

La noapte! Da! La noapte! Și încă peste-o oră!
Iar mâine dimineată, ce groaznică-auroră!
De viū ar fi mai bine în groapă să mă 'nchid.
A! Iată întrebarea: sperjur sau parucid!
In pieptul meū, ca focul, teroarea mă consumă,
Și însăși resuflarea ca ștreangul mă sugrumă.
Să măucid, s'ar zice că frica m'a 'ndemnat.
Nu pot să mor! N'am dreptul! De viață sunt legat.
Va trebui eū singur a'mi pronunța sentința.
Da! Iată întrebarea și iată îndoința:
Omoritor de tată sau trădător, sperjur!
Nu pot să 'nlătur ceața acestui vël obscur.
Zdrobește-ți capul, urlă, ca leul în turbare,
Nenorocite, rupeți și mâini, de disperare,
Și pēr și ochi ...spumează și plângi ca un nebun!
Eū nu sunt nici de viață și nici de moarte bun!
Omoritor de tată sau trădător de țară!
Cum sunt acum, din ceruri voiū fi zvirlit afară;
Dar, pentru că infernul mă va înghiți, ori cum,—
Voiū merge sus cu fruntea și beat de foc, de fum.
— Il voiū ucide! Dēnsul a fost mai crud cu mine:
'Mī-a aruncat în față a nașterei rușine.
Il voiū ucide! Inșă, putea-voiū să mă merg
La maica mea și jalea din inimă să 'i șterg?
Cu mâinele acestea putea-voiū a o strânge,
Când le va ști mănjite de-al tatălui lor sânge?
A! Nu! — Cu neputință. Nu voiū putea! Oh! Sunt
Nenorocit! Eri încă, iubeam acest pământ,
Iubeam părinții, țara, amicii și natura;
Surisul dimineței mi 'nveselea figura,
Credeam în fericire, speram în viitor,
Și mă credeam al Pizei tribun liberator,
Simțeam în piept iubire, când respiram o floare,

Visam la o femeie frumoasă, răpitoare,
 Și fără ca să fie geloasă țara mea,
 Adesea cugetasem să mă cunun cu ea,
 Părea că sunt în lume, cum e prin nori un astru,
 Simțeam că 'mi este gândul senin ca ceru-albastru.
 Acum, târăsc la copsă acest vultur! Nu sper
 In nimeni, de cât numai în crimă și-adulter!
 Oh! Sunt bătrân ca veacul! Sunt mort!.. Dar să mă 'ngroape!
 Da! Mor de osteneală! Voiu moartea să mă scape!..
 Săpați-mi dar mormântul! El este-atât de bun
 Și numa 'n el se află norocul meu nebun!
 Pământul o să cază pe fața mea turbată:
 Mă va orbi, va umple și gura mea spurcată!

(Cade sdrobot pe o bancă, înaintea leului. In acel moment, un conțer de instrumente, puțin depărtat, se aude cântând preludiul unei serenade; apoi urmează de a cânta vocea unui ténér.)

Vocea

'Mi-ai promis o sărutare,
 Să 'mi-o dai către 'nserat,
 Dar vèzènd că luna-apare;
 Raza ei m'a îmbătat!

Vom fugi de-a sa lumină
 Ori și unde vei dori
 Căci sub arbori, prin grădină,
 Luna ne-ar putea zări.

S'apucăm spre neagra cale
 Plină d'un tăcut amor,
 Unde-auzi curgènd pe vale
 Cel mai dragălaș izvor.

Iar prin calea 'ntunecoasă,
 Spre a nu ne rătăci,
 Prin găteala ta frumoasă
 Petre scumpe vor luci.

Severo

El cântă!.. El inbește!.. Iar eu!..

(Pe când instrumentele cântă riturnela serenadei, Portia, voalată, se apropie de banca pe care stă Severo, fără ca el s'o vadă.)

SCENA VII

Portia, Severo.

Portia (ințetșor)

Severo!

Eă...

Severo

Mă chiamă? o femeie....

(Sè retrage înapoi cu mirare)

Portia

Oh! Stai!... Te rog, Severo!... Te temi de glasul meu?...
 O! Nu fugi!... Momentul acesta, pentru mine,
 E cel mai scump!... Aibi milă!...

Severo

Ce vrei, ce cați și cine

Poți fi?...

Portia

Sunt o femeie, de care ești inbit!...
 Și care spre a-ți spune aceea ce-a simțit,
 Te caută 'n tot locul, urmându-te nebună,
 Dar fără să găsească momentul să 'ți-o spună.
 Acuma vezi, în noaptea aceasta, te găsesc
 Iar la lumina lunii eū stelele 'mī privesc,
 Și stelele sunt ochi'ți, frumoși ca zmulși din soare.
 Oh! Lasă să'ți vorbească iubirea-mī arzătoare;
 Dă-mī mâna...

Severo (dând mâna involuntar Portiei)

Și mă iubești?

Portia

A! Incă mă 'ntrebī de te iubesc?
 Dar inima mea arde ca 'n foc când te privesc...
 Te vĕd așa de-aproape de simțurile mele!...
 Am mâna ta pe buze, și o sărut cu ele!
 A! Tu nu știi, cât sufer și cât am suferit...
 Doream de mult a'ți spune, dar nu am îndrăznit.
 Erai atât de rece și-atâta de sĕlbatec...
 La vīrsta ta un tĕnĕr e viū și nebunatic,
 Dar tu în tot-d'a-una ai fost ca un bătrân.
 Simțeam că lângă tine la vorba-o să mă ngân...
 Dar dupe așteptare și dupe-o grea durere,
 Când inima se roade, iubirea dă putere,
 Și astă-zī viū a'ți spune: „Severo te iubesc!...”
 Ascultă-mē! Dă'mī voe, din suflet să'ți vorbesc...
 Dar cum să 'ncep?... O dată, treceai pe lângă mine,
 C'o mână rezemată de spadă, — și ce bine
 Iți sta!... Iar în cea-l'altă un trandafir țineaī...
 Eū te-am vĕzut. Tu însă la mine nici gāndeai...
 Atunci, simțī c'amorul în pieptu'mī se deșteaptă.
 Te-am urmărit, c'o minte nebună, ne'nțeleaptă,
 Vĕzĕnd că trandafirul din mână 'ți-a picat,
 Mē bucurai și iute de jos l'am ridicat...
 Nu ride de-o sĕrmană nebună 'namorată, —
 Când m'am vĕzut c'o floare de mâna ta purtată,
 Am rupt'o și-am mâncat'o, crezând că va putea

(Va Urma)

Th. M. Stoenescu.

BIBLIOGRAFIE

A apărut de sub presă, un volum Nuvele de Colaboratorul nostru de la Vrancea; coprinzĕnd: *Sulțnăica*, *Fanta-Cella*, *Palatul de Cleștar*, *Iancu Moroș*, *Suer*, *Sorcova*, *Răzmirița*, *Odiñoară*; toato formând un elegant volum de 270 pagini, și se află de vĕnzare la toate librăriile cu prețul de 3 lei volumul.